

SZEKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FÜSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések ennek arányában szerint. Nyit-tér sora 1 K. A nyit-tér és hirdetések előre fizetendők.

M. kir. postatakarékpénztári oheque-számla 10,489. szám.

Öszinte szavak.

Az alispáni választás eredménye úgy látszik, némelyek nem tudnak belenyugodni. Most már a főispán ellen folytatják a régebben megkezdett aknamunkát s a haladó párttal való cimborálás gyanujába akarják keverni. Jól tudják, hogy ezt a vármegyében senki el nem hiszi, de nem is ez a cél, hanem a főispánnak a kormánynál való befekettése és megbuktatása.

Azt írja az egyik cikk, hogy ez a küzdelem nem is személyek mellett és ellen folyt, hanem a helybeli koalíció vívta meg a főispán jóakaratu támogatása mellett veszített csatáját a haladó párttal s a volt kezdő csoport egyetlen ember kivételével ott is volt a bukottak táborában tömören és egységesen.

Nos hát ez nem áll. Hát Gyarmathy Ferenc, Solymossy Endre, Ferenczy István, Balázs Ignác, dr Gyarmathy Dezső, Miklós Sándor, dr Hinléder Fels Ernő, Sándor János, S. Nagy Ferenc, Vajda Ferenc és még mások a Sebesi pártból, nem vették ki részüket a nemzeti küzdelemből? Hát dr Solymossy Lajos, dr Nagy Samu és még 20-nál is többen azon bizottsági tagok közül, kik Ugron János installációját megszavazták, nem voltak dr Várentsik ur mellett? De ezzel nem akarjuk a Várentsik pártot a haladóság gyanujába keverni, sőt dr Solymossy Lajos és dr Nagy Samu urakat sem. Jól tudjuk és most már higgadtan megállapíthatjuk, hogy nem a haladó pártiság, de a személyes vonzalom vitte őket annak idején Ugron János mellé. Ép így a Sebesi pártot sem lehet jogosan haladó tendenciával meggyanusítani, hiszen az ugynevezett Sebesi-párt vezére dr Gyarmathy Dezső és dr Hinléder Ernő függetlenségi párti országgyűlési képviselők voltak, kiknek hazafias gondolkozásához szó sem férhet.

Hála Istennek, nincs is talaja a vármegyében a haladó pártnak. Más a baj. Kissé gyengék a gerincek, de ezen a téren is szembe-tünő a javulás.

A főispán elleni támadás talán hála akar lenni azért, hogy ő a választást megelőző napokban a rendelkezésére álló törvényes eszközöket a Várentsik-párt mellett használta, hogy a tisztviselőket és hivatalt ezen párt mellett való szavazásra buzdi-

totta s hogy a közgyűlés előtt is kijelentette, miszerint a vármegye békéje érdekében Várentsik ur alispánságát és Sebesi dr főjegyzőségét óhajtja. Sebesire éppen ezért csak egyetlenegy tisztviselő szavazott, de ha a főispán befolyását Sebesi mellett érvényesítette volna, bizony nemcsak 11 lett volna a szavazatok kü-lömbisége.

Ezzel korántsem Várentsik dr személyét akarjuk kisebbiteni.

A Várentsik párt kisebbségben maradt az általa elkövetett taktikai hibák miatt, mint azt már többszörösen megírtuk.

Legnagyobb hibája az volt, hogy a függetlenségi Ugron Ákos főispánnal szemben a haladó korszakban kétes szerepet játszott alispán mellett a végtelenségig kitartottak, mikor biztosan tudták, hogy egyebek miatt is impossible.

Hiba volt, hogy dr Várentsik Ferenc egy urnak, ki a Damokos párt és a főispán között a vármegye békéje érdekében meg-egyeztést óhajtott létrehozni március 18-án kijelentette, hogy semmiképpen sem vállalkozik az alispáni állásra, mire a március 19-ki jelölés következett be, mely a választás eredményére döntő befolyással bírt.

Hiba volt, hogy Vajna Miklóst is hajlandók voltak jelöltül elfogadni kit saját vármegyéjében a haladó pártiságért választottak ki állásából s hogy megkésve rábeszélést dr Várentsiket a jelöltség elfogadására, amikor a helyzet már jórészt Sebesi javára volt kialakulva, neki pedig a felajánlott főjegyzőség elfogadása dr Paál Árpádnak március 19-én adott kölcsönös ígéret értelmében is lehetetlenné vált.

Hiba volt a vármegye határain kívüli tényezőknek az ügybe való belevonása.

S most még egy pár szót Sebesi Jánosról, kiről eddig nem beszéltünk soha. Az 1900. év októberében lépett kulturmérnöki szolgálatba s ott volt az 1905. év április haváig. Szolgalmáért és a radnóthi betongáton az 1902. évi tutajozás lebonyolításánál tanusított személyes bátorságáért soron kívül lépett elő. Az 1905. év áprilisében választott meg vármegyei aljegyzőnek, tehát több mint 7 évig állott egyfolytában közszolgálatban.

Egyetlen számbavehető hibája, hogy a haladó párti főispán beiktatását megszavazta. Ennek

szubjektív indokai ismeretesek. A társadalomban azonban a haladó aera alatt is csak hazafias nyilatkozatokat tett, sőt a vármegyei közgyűlésen történt névszerinti szavazásnál is az önkéntes adók és ujoncok elfogadása ellen szavazott. Haladónak a volt ellenzék sohasem tekintette s a Tulipán bizottság is jegyzőjének választotta meg Képzettségét kétségbe vonni nem lehet. Inkább kész volt a tisztújításkor aljegyzői állását önként, az összes tényezők marasztalása dacára elhagyni s új pályát keresni, sem hogy általa megtámadott elődje alatt szolgáljon. Ellenpártja is alkalmasnak találta a főjegyzői állásra s ez minden számbavehető alispánjelölt pártja részéről fel is ajánlatott neki. Ha tehát szorgalmas és hazafias irányu működéséhez tüzdött reményeket nem váltja be, úgy saját pártja és a vármegyei bizottság ereje fogja elsöpörni új állásából.

De hisszük, hogy a békét keresi s a vármegye érdekében reméljük, hogy meg is fogja találni.

A főispánnak nem állott módjában a választásnál való támogatása, de ez nem lehet akadály, a küzdelem lezajlása után a jövőben való békés együttműködésre.

Ennek a vármegyének nagy szüksége van Ugron Ákosra, mint főispánra, hogy a kisgazdáknak a modern gazdálkodási elvek alkalmazására való rávezérlésében és minden vármegyénket érdeklő és égető ügyben eddig kifejtett eredményes működését tovább folytathassa.

Maga mellett találja hazafias törekvéseiben a vármegye lakosságának és a törvényhatósági bizottságnak tulnyomó többségét.

A felfelé való denúciálás nem fog sikerülni, mert a tények e szándéknak ellene mondanak.

Ha dr Várentsik tudott volna a vármegye békéje érdekében nagy anyagi áldozatot hozni, úgy tudjon most úgy ő, mint pártja a vármegye érdekében hűségéből egy kis áldozatot hozni. Ne folytasson személyes harcokat, ne folytassa a meddő és a kedélyeket folyton izgató hirlapi támadásokat, hanem részesítse tárgyilagos elbirálásban a vármegye vezetését s ezáltal fogja a közérdeknek a legjobb szolgálatokat tenni, hogy a személyes harcok megszűnésével a vármegye lakossága a béke áldásaiban részesülhessen. Ugy legyen!

A politikai helyzet.

A husvéti ünnepek által beállott szünet után ismét mozgalmasabb lett a politikai élet; a kipihent képviselők ujult erővel láthatnak munkához, már t. i. azok, a kik komolyan veszik választóik megbízását és nemcsak kényelmes állásnak tekintik a képviselőiséget, mely utat nyithat még esetleg zsirosabb állásokhoz is.

Az országgyűlés mindkét háza megalakult már szerdán április hó 29-én a harmadik ülésszakra; a képviselőház első ülésére az összes pártok tagjai elég szép számban jelentek meg, a folyósok igen éléakek és mozgalmasak voltak, és a pihenőről visszatért honatyák zajosan köszöntgetik egymást az újabb találkozásnál.

Justh Gyula elnök negyedtizenegy órákor megnyitja az ülést, utána nyomban felolvasták az új ülésszakot megnyitó királyi kéziratot.

Napirend szerint a két alelnök választása következett. A szavazatok összeszámlálásának eredménye: Beadtak 151 szavazólapot. Rakovszky István kapott 135, Návay Lajos 122 szavazatot, elnök tehát a nevezetteket megválasztott alelnököknek jelenti ki, amit a Ház zajos éljenzéssel fogadott.

Szünet után egyszerre szavaztak külön urnában a háznagy és kilenc jegyzőre; megválasztottak jegyzőket: Csizmazia Endre 155, Himmersberg László 155, Raisz Aladár 155, Szentkirályi Zoltán 155, Thoroczkay Miklós gróf 154, Vertán Ennre 155, Kinszky István 145, Hencz Károly 136 és Dudics Endre 76 szavazattal. Popovics Dusan csak 59 szavazatot kapott és így kibukott. Háznagyak 148 szavazattal Leszkay Gyulát választották meg.

A Ház tehát megalakult és már most hangsúlyoznunk kell, hogy ez ülésszakban olyan fontos és a nemzet életére messze kiható alkotások várnak megoldásra, melyek minden egyes képviselőnek szinte becsületbeli kötelességévé teszik, az elvállalt hivatásnak a legnagyobb lelkiismerettel megfelelni. Küszöbön áll az új választási reform tárgyalása és éppen ez a reform van hivatva, hogy a képviselőházat valóban a nemzet képviselőjévé tegye és szemmel tartva állami és nemzeti érdekeink érvényesülésének biztosítékait, eleget tegyen a demokratikus haladás követelményeinek is.

Ennél fontosabb parlamenti feladat még nem igen várakozott a képviselők higgadt és józan megoldására.

Ezen kívül most még két nehéz kérdés áll a politika előterében. Az

egyik a delegációk és a tisztí fizetések felemelésének ügye, a másik pedig a mindinkább fenyegető délszláv veszedelem. Az elsővel a hét folyamán behatóan foglalkozott a majdnem három óráig tartott minisztertanács, melynek folyamánként Wekerle Sándor miniszterelnök már Bécsbe utazott, a hol pénteken délelőtt a közös miniszterekkel folytatott tanácskozását. A délszláv mozgalmak is teljesen lekötik a kormány figyelmét, mert a mozgalom a legkomolyabb aggodalmakra szolgáltat okot.

Az osztrákok is keresik mindig az ürügyet és alkalmat, hogy intrikáikkal a magyar politikai élet nyugalmas munkálkodását zavarják.

Ezt legjobban a tisztí fizetések ügyénél látjuk, melyeket éppen az osztrákok állítottak a politikai ellentétek kielezésére a homlokterbe, holott jól tudták és tudják, hogy a katonai kérdések a jelen kormányval kötött paktumból teljesen kikapcsolattak. Résen kell tehát lennünk, nehogy olyan kelepcebe kerüljünk, mely majdan az egész katonai komplexum kérdését is felszínre tolhassa és ezzel a mostani parlamentet és kormányt eredetileg vállalt kötelezettségeitől hamis irányba terelje.

* * *

A csütörtöki ülés egyik nevezetes momentum a volt, hogy Máni Gyula nemzetiégi képviselő terjesztette elő bizalmatlansági indítványát a képviselőház elnökségével szemben; a derék honatya pedig alig juthatott szóhoz, mert akkora zaj és lármá fogadta, hogy szavát sem lehetett hallani. A zaj lecsillapulása után Kossuth Ferenc vette át a szót és remek beszédében kifejtette, hogy a horvátok és nemzetiégi garázdálkodása miatt milyen nehéz volt az elnökök helyzete, kik fáradságos munkájukért, tárgyilagos eljárásukért inkább bizalmat és elismerést érdemelnek. Ugy Kossuthot, mint az elnököt zajosan megéljeneztek és Máni indítványát 4 szavazat kivételével elejtették.

Bozóky Árpádnak az elnökök fizetésének eltörlésére vonatkozó indítványát Kossuth Ferenc felszólalása folytán nem is tárgyalták. A legközelebbi ülést hétfőre tűzték ki, azonban ez csak formális ülés lesz, kedden pedig mentelmi ügyeket tárgyalnak és így csak szerdán kezdi meg a Ház legsürgősebb munkáját a költségvetés tárgyalásával.

Egy iparos levele.

A hét folyamán, vármegyénk egyik intelligens iparosától érdekes levelet kaptunk; az írója nem a nyilvánosságnak szánta, és talán indiskreciót is követünk el közlésével, de — mert tartalma közérdekű, tendenciája nagyon is megszívlelendő, — a levélirő utólagos jóváhagyása reményében, méltónak tartjuk a nyilvánosságra, hadd szíveleljék meg azok a kiket leginkább illet.

A levél így hangzik:

Igen tisztelt Deréki ur!

(A levélirő ugyan „y“-nal írta nevemet, de én e tekintetben is demokrata vagyok és elengedem magamnak az arisztokratikus nagyzás, eme nevetséges hóbortját.)

„Mindig olvasom becses lapjának azon rovatait, melyekben nagy munkát fejt ki, a megyei iparosok törekvéseinek ügyében és a kitüntetések kommentálásában, hogy hadd olvassam s tudja mindenki, milyen elismerések jönnek az idegenből a szerény műhelyekbe, melyeket talán a megyében ismernek legkevésbé. (Sajnos, de igaz!)

Magam is tudnék ilyeneket majd minden hónapban beküldeni és megvagyok győződve, hogy munkás tollam is tudna szépeket írni, de nem teszem, mert szerénységem tiltja.

E sorokat is csak önnek szánom, tisztelt uram s nem a nyilvánosságnak.

E percben olvasom legutolsó számában „Az iparfejlesztésről“ közölt cikkét. — Jó, de nem oda üt a nova kellene; iparos is van, munkás is van, de nincs hol foglalkozni; hiányzik a tőke, a vállalkozási szellem, meg egy kis küzdelem.

Aztán meg nincs meg az iparosnak az öt jogosan illető társadalmi állása. Bizonyítok. Az ünnepek alatt gunyosan mosolyogva fogadott néhány vagyonosabb barátom, kikkel mint ipart üző most találkoztam először Marosvásárhelyt. Lekicsinyelték küzdelmeimet, melyeket céltalan munkának tartanak és csodálkozva kérdezték: Mit tudsz te falun csinálni? Fazekakat, edényeket, szépeket. Kinevettek.

Természetesen, a mai ideál: csendesen megvonulni egy kis hivatalban, hol dologtalanul telik az idő s az apák által szerzett tőke kamataiból kiegészíthetik a sovány fizetést; elegáns, lehetőleg küzdelem nélküli életet folytatnak és részt vehetnek a kávéház és vendéglő előkelő társaságában.

Az iparra nincs pénz; senkise bizza pénzét sem reám, sem másra, hogy kétes kimenetelű iparvállalatba fektesse. Senki, még a legobb barátom se...

Miért is temetkeznek el falun, a hol még kávéházat se lehet találni, a hol egy kicsit küzdeni és sokat dolgozni kellene. Itt a bökkenő; a küzdelem és a munka!

A mig a mai intelligens fiatalság más pályáról nem lép át, a munka után tisztességes megélhetést biztosító ipari pályára, addig nem is lesz a magyar iparból nálunk semmi.

A pénz sem jönoda, mint befektetési tőke, és az olyan fiatal emberre mint én, ki megtettem a lépést a munka felé, csak szánalommal néznek; azt mondják hogy nevetséges vagyok és ott rugnak egyet rajtam, a hátam mögött, a hol csak tehetik.

De miután kiabrándultam és kijózanodtam a fényes hivataloskodásból, nem törődöm az ilyen kicsinyességekkel.

Más beszéljen, mosolyogjon, — én dolgozom; a nehéz küzdelem szokott soká tartani, hanem megtermi a gyümölcseit.

Máskor még többet mondok mindenről... Önnek nincs ideje hosszú levelet olvasni, nekem pedig nincs kedvem, meddő dologban, sok oldalra, sok betűt vetni. A viszontlátásra!

Eddig szól a levél, melynek tartalma sok keserű igazságot rejt magában. Sok papírt tintát fogyasztottunk, sok tollat elkoptattunk mi már, a magyar társadalom eme ferde

irányzatának ostromozására, de mintha csak átkok-átka feküdné meg a lelkeket oly kevés viszhangra találnak a legnemesebb szándékkal rövött betűk; a mi társadalmunk nem akar eszmélni; belefulladt a nagy zás hóbortjába és ma már nemcsak az intelligensebb elem, de a polgárság sem akar fiából mást mint fiskálist faragni, pedig ma-holnap már úgy előzönlök az országot, hogy egymást falják.

Mi nagy lelki gyönyörűséggel olvastuk, intelligens, fiatal iparos barátunk levelét és örvendünk, hogy bár egy is akad fiatal iparosaink közül, a ki a mai szellemét nemcsak megérti, de annak gyakorlati kivitelében is példátul szolgálhat.

Azt hisszük az általános választói jog behozatala is nagyot fog lendíteni az ipar iránti munkadedv felélesztésén, mert új elemek új alakok vonulnak be majd a magyar parlamentbe, mely eddig csak a mánások, fiskálisok és nagyobb hivatalok, állások után törtetők lerakódó helye volt.

Ha majd látják, hogy az iparnak is van oda utja, az iparosnak is van oda utlevele polgártársai bizalmából, akkor a társadalom is felébred és igyekszik a magyarságnak, — fiából, — intelligens iparosokat nevelni.

Addig pedig kedves, fiatal iparos barátom, nyujtsa felém munkában megkérgesedett kezét és engedje, hogy azt becsülesem jeléül, melegen, barátilag megszoríthassam.

A szerkesztő.

Az erdélyi vármegyék új beosztása.

Legközelebb a parlament elé kerül az általános választói jogról szóló törvényjavaslat. Andrássy Gyula belügyminiszter azonban első sorban a vármegyék kívánja újból beosztani és ez által — a hol csak lehetséges — a magyar többséget biztosítani.

Az erdélyi vármegyék új beosztását értesülésünk szerint a következőkben tervezi a belügyminiszter:

Az erdélyi részekben a mai 15 vármegye helyett, melyek közül 4 magyar és 12 oláh többségű, az új beosztás szerint csak 10 vármegye lenne: 5 magyar, 4 oláh és 1 német többségű. A magyar vármegyék a következők volnának: 1. Háromszék-Brassó vármegye Brassó székhellyel és állana a mai Háromszék-ből, a miklósvári járás leszámításával, Brassó megyéből, az alvidéki járás leszámításával és Fogarasmegye törösvári járásából (214.000 lélekből 129.000 magyar, 61.000 oláh); 2. Csikmegye, a melyhez a mai Csikmegye és Marostorda régi felsőjárása tartoznék (160.000 lélekből 120.000 magyar); 3. Udvarhelymegye, a mely állana a mai területéből, leszámítva Marostordával határos északnyugati részét, Nagyküküllő közhalmi járásból, Fogaras sárkányi járásból Brassó alvidéki és Háromszék miklósvári járásból (173.000 lélekből 106.000 magyar) 4. Marostordamegye, a melyhez tartoznék a megye mai területe a régi felsőjárás leszámításával, továbbá Marosvásárhely, Udvarhelymegye határos része (35.000 lélek), Kisküküllő erzsébetvárosi, dicsőszentmártoni és radnóti járásai-

nak keleti fele, Tordaaranyos tordai és marosludasi járásainak keleti része, Kolozsmegye tekei, mezőörményesi, nagysármási járásai egészen és a mocsai járás keleti nagyobbik része, Szolnokdobokából a békési járás délkeleti része és végül Besztercenaszód desenyői járasa (376.000 lélekből 180.000 magyar, 169.000 oláh); 5. Kolozsmegye, a melyhez tartoznék a megye mai területe, leszámításával a Marostordához csatolt résznek és az almási járásnak, továbbá Kolozsvár, Szolnokdobokából Szamosújvár és a szamosújvári járás délkeleti része. Tordaaranyosból Torda városa és a tordai járás nyugati magyar jellegű része és az alsójárai járásból Tordaszentgyörgy (221.000 lélekből 111.000 magyar, 110.000 oláh).

Oláhtöbbségű vármegyék volnának:

1. Szeben-Fogarasmegye, a mely állana a Szebenmegye mai területéből, a fogarasi és alsóárpási járásból, valamint Alsóféhérmegye vizaknai járásból Vizakna városával együtt (242.000 lélek); 2. Hunyadmegye (a mai terület és aradmegyei nagyhalmági járás 325.000 lélekkel); 3. Alsóféhérmegye, a mai terület a vizaknai járás leszámításával, Tordaaranyos föntmaradt része, Kisküküllőmegye hosszuaszoói járasa egészen, valamint a dicsőszentmártoni és radnóti járasok nyugati része 338.000 lélekkel; 4. Beszterce-Dobokamegye, Dicsőszékkel, a mai terület, leszámítva az átkapcsolt részeket és Kolozsmegye almási járasa 317.000 lélekkel.

Viszonylagos német többségű vármegye volna Nagyküküllő, a mely állana a megye mai területéből, az Udvarhelymegyéhez átkapcsolt rész leszámításával és a kisküküllőmegyei erzsébetvárosi járás délkeleti részéből meg Erzsébetvárosból (131.000 lélek). — Amint látjuk, az új beosztás szerint öt kis vármegye: Brassó, Fogaras, Kisküküllő, Besztercenaszód, Tordaaranyos, a szomszéd vármegyékbe olvad be, a székelly vármegyék területe jelentékenyen megnagyobbodik és így a magyarság nagyszámu idegen elemet köt le, a legnagyobb vármegye (Marostorda) magyar lesz és a székelly megyéket a magyar többségű Kolozsmegye összeköti a Királyhágón innen fekvő magyar megyékkel. A 4 oláh vármegyék közül csak háromban: Szeben, Fogaras, Besztercedoboka és Alsóféhérvármegyékben a magyar-német kisebbség igen jelentékeny és politikai, meg a gazdasági uralmat a kezében tartja. Csupán egy vármegyében (Hunyad) gyöngébb a magyarság arányszáma, de itt is nagy anyagi és szellemi erővel rendelkezik.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Rp. Keserű labdacok a Bömbölde** részére.

Sign: Hetenként egy adag.

Hol kiderül, hol beborul,
Ügyünk majd jól áll, majd rosszul,
Itt is, ott is próbáljatuk
Hogy hatalmunk visszakapjuk.

Addig már nem is dolgozunk,
Mig be nem telik a boszunk;
A hatalmat nem engedjük,
Inkább a harcot hirdetjük.

A ki állja az utunkat,
Hadd érezze hatalmunkat,
Addig bizony ne busuljunk,
Régi szokás szerint ígyünk...

A korcsmáros csak hallgatja,
Jó víz ez az ő malmára,
A búbanat sokat elnyel,
A borából így több elkel,
Annál több hasznót bezsebel.

Dr Veritás.

Firtos Están h. esizmagyia

vasárnapi kiszőrkesztyései.

Minden lyók kívánsága eránybanszörkesztyőm ezen sorajmat, mellekben tudatom, hogy az hittös oldalbordá

mal, az Pólival mögérdekőtük az vasárnapi úri komégyiát, ámbátor hogy egy makulányival ső löttünk belőle okosabak, mer azok a tekéntetes uri fajták, mög a nacságák a zegész istenadta östván mindétig csak a zegymás dógait firtatták és furt csak az maguk dógukról beszégőttek egymás közt, elanyira, hogy még egy pár szép madjar nótára, avagy táncra sem marada egy kis idejük. A zelső felvonyítás után asztán otis hadtuk a zanjukommal edjütt, mer hát a zanjukom udj elaludt asztán akorákat hortyogot, hogy szinte magam is rösteködtem belé.

Aszongya az Szurok Matyi komám, a ki szörnyüsesen okoss embör, hogy a zucakon fölalintagot póznákon nemsokára meggyutják a levegőt, mer hogyj hát ez zután nem fotogényal, hanem levegővel akartják az várost kilavosítani; mondok ránk es térne egy kis világóság, mer edig furt tsak az sötétségben tényfereg-tünk, amiért is néha nemtsak az saját fejünket, de még az másokét es böverögettük.

Az komám azt es óvasta a zujságbul, már mint az másikból, hodj hát most mán a Zelekes tésúr Kereszturól es belekanalazot a zalispányválasztásba, penig ü maga es asztat valja, hogyj akor a császár könyerét ötte; nagy tudományu löhet aza Zelekes tésur, ha mégaztis tuggy, hodj mü eset mikor ü messze eset az színhejtül, látszik hogyj fiskális mestör, mer hát azok aztis tuggyák, a mit nem tunnak.

Pentyökön mög kora regel mikor épeg az munkáhol kölet vónya látni, nagy álmosan fölkecmereg az legényöm, mög a zinasom, asztán aszongyák, hogy ük ma nem dógoznak, mer hát hogy ma blomontág van, asztán ük es kivonyulnak az cuculistákkal, ere már magam es dübe guru'am asztán megérdekötöm üket az lábszójvel, hogyj a gyüvő májusig es möglátszik az hátukon az nyoma, melhöz hasonló lyókat kíván

Firtos Están
hittös esizmagyia.

— **Május elseje.** Rügyfakasztó tavasz általánosan ünnepezt szép napja, borus égboltozattal köszöntött be hozzánk; az egész éj folyamán szakadt és bár reggelre elállt, mégis az égboltozat rideg szürkésege merő elentében állott a tavasz ébredése fölött örvendő ünnepi hangulatokkal. A zenekarok már a korai hajnali órákban megkezdtek szokásos köszöntő körutjukat a Kossuth utcán még a késő délelőtti órákban is folytatták, a hol annyi kíváncsi hallgatójuk akadt, hogy az egész járda-közlekedést megakasztották. A házak városzerte zöld galyakkal voltak díszítve és némelyik szerelmes trubadur még virágokkal is feldíszítette választottja ablakát. A szociálisták is megtartották szokásos felvonulásukat, a szokásos munkaszünettel egybekapcsolva, de sem a rendet, sem a vizet nem zavarták, de nem is zavarhatták, mert a hatóság megtette erre nézve az óvintézkedéseket. Rügyfakasztó május szép havában városunkban is megkezdődnek majd a minden évben megismételt majálisok, melyeken ifjúságunk folytathatja majd a farsang végével abba hagyott táncot.

— **Erdélyrészi vásárok.** Vasárnap május 3-án Abrudbánya, Csernátfalva, Csiksekefalva, Csikbánkfalva, Csikszentmárton, Köszvényes, Lupsa, Nagyszében; 4-én Felsőszálláspatak, Kémer, Kézdivásárhely, Marosludas, Ó Radna, Székelykeresztur, Zsibó; 5-én Algyógy, Görgényzentimre, Kolozsmonostor, Mezőörményes, Voila; 6-án Borsa, Kacza, Paszmos, Zernes; 7-én Retteg; 8-án Farkaslaka, Nagyenyed, Oláhszentgyörgy, Tasnád; 10-én Sárkány.

— **Kinevezés.** A pénzügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök Mátyás Miklós pénzügyi fogalmazót a földadó nyilvántartási biztost, kataszterhelyszínelési becselőbiztossá nevezte ki.

— **Fürdőmegnyitás.** A kápolna melletti sósfürdő május 1-én megnyitott, és kényelmes, kellemes üdülő és nyaralóhelyül szolgálhat a közönségnek, melynek legmelegebb pártfogását úgy remek természeti fekvésénél, mint szép tiszta berendezésénél fogva méltán megérdemli. A közönség szorakoztatására szolgál a tennisz és tekepálya, és a sétára alkalmas nagyterjedelmű kert, mely az egész fürdőt körülövezi.

— **Kitüntetés.** A husvét hetében Szathmáron tartott háziiparkiallításra felszólítás folytán Salamon Kálmán jeles faszobrászunk is kiállította kéziműveit, melyekért — mint értesültünk — ezüst éremmel lett kitüntetve. Mindég örömről szolgál ha székely iparosaink érdemeiről kedvezően emlékezhetünk meg.

— **Halálozás.** Demeter Ferenc II., éves papnövendék, élete 20-ik évében, április 20-án d. e. 10 órakor elhunyt Székelypálfalván; hült tetejét e hó 2-án helyezték örök nyugalomra, bánatos szülői és nagyszámú közönség részvétele mellett.

— **Zenekedvelők és zenészek felszerelések** — legjobb minőségben; Okarinák nagyválasztékban; hangsíkok, harmonikák, klarinétyelvek stb. előnyös árak mellett kaphatók: Betegh Pál könyvkereskedésében Székelyudvarhelyt.

— **Aki nem hirdet.** Az az ember — írja az „Annandale Observer“ nevű amerikai lap — aki nem hirdet soha, olyan, mint az az ember akinek nincs otthona. Egyikről sem tudja senki, hogy hol lehet megtalálni. Aki nem hirdet, önző magának való ember; akinek nincs otthona, mindig mogorva, mélabus. Amaz nélkülözi az üzlet legsarkalatosabb elvét s a saját sirját ássa meg; emez az árnyékát kergeti reggeltől estig, örökös békétlenségben. Mind a kettő dörén eljártssa az idejét, paragon heverteti képességeit. Aki nem hirdet, okvetlenül megbánja, mint ahogy a hajléktalan is mások könyörületére van utalva s kárának mind a kettő maga az oka.

— **A székelyudvarhelyi r. k. Ol-táregyesület** javára rendezett műkedvetői előadás tiszta jövedelme: 353 K 38 f. Felülfizettek: Meltóságos Gróf Mikes János esperes plébános 2 K Klein Géza 10 K Sebessy János alispán 7 K Pénzügyőri szakasz 8 K Emberi Árpád 5 K Révfy N. 4 K Burnyász Marika 2 K Rudnyák N. 2 K N. N. 40 fillér. Összesen 40 K 40 fillér.

— **Konfirmációi Emlék.** A *Demeter* Dénes homoródkarácsonfalvi unitárius pap szerkesztésében megjelent gazdag tartalmu *Konfirmációi Emlék* kapható *Betegh Pál* könyvkiadónál Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz.

Bérmaut. Gróf Majláth K. Gusztáv erdélyi püspök bérmautja alkalmával e hó 10-én Segesvárt is fogja érinteni, hol fogadtatására nagy előkészületeket tesznek.

— **Kitüntetett taplómunka.** Balázs Károlyné a husvét hetében Szathmáron rendezett háziipar kiállításon általános feltűnést keltett taplómunka díszáruival, melyeknek jelentékeny részét el is árusították, sőt utólag még megrendeléseket is eszközöltek. A kiállítási bizottság pedig 20 korna tiszteletdíjat szavazott meg a számára.

— **Gyermeknap Korondon.** Mint ottani tudósítónk jelenti Korondon a gyermeknapot mult hó 20-án tartották meg, mely célra a róm. katolikus és unitárius templomokban gyűjtőurnák voltak felállítva. Az unitárius templomban begyűlt 9 K. A róm. katolikus templomban 6 K 05 f, összesen 15 K 05 f, mely összeg rendeltetési helyére juttatott.

— **Amatőrök fényképészeti szükségleteiket** előnyös árakban kapják: *Betegh Pál* könyv-, papir-, író- és rajzszerek kereskedésében Székelyudvarhelyt, Kossuth utca 31. sz. *Adria szárazlemezek!* Hazai gyártmányok!

— **Könyvkötő tanulóknak** felvesz egy jóra való fiut azonnal *Betegh Pál* könyvkötő-intézetébe Székelyudvarhelyt.

Kiadja: *Betegh Pál* könyv- és újság kiadó intézete.

Egy jobb polgár-leány felvétetik.

Cím e lap kiadóhivatalában.

Vizsgai íráshoz

úrlapok igen csinos kivitelben, finom magyar papirosra nyomtatva, o o ugyszintén o o

elemi iskolai bizonyítvány

szintén a legjobb meritett papiroson kapható:

BETEGH PÁL

könyv-, papir-, író- és rajzszerek kereskedésben Székelyudvarhelyt.

Sz. 7790—907. tkv.

Arverési hirdetményi kivonat.

A székelykereszturi kir. járásbíró-ság, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a Schässburger Gewerbe Spar und Vorschuss Verein végrehajtónak Fekete Antal hagyatéka végrehajtást szenvedő elleni 418 kor. 97 fill. tökekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a székelyudvarhelyi kir. törvényszék, székelykereszturi kir. járásbíró-ság területén levő a nagykeleti 83. sz. j. kv. ben foglalt:

1898. 1899. 1900. hrsz. a. ing.-ra	5 K
121—2.	227 „
217.	31 „
242	59 „
303—1.	33 „
365.	28 „
512.	8 „
550.	20 „
616.	17 „
671.	13 „
737.	6 „
850.	42 „
923. 924.	9 „
973. 974. 975.	52 „
1067.	33 „
1219.	15 „
1244. 1247. 1250.	32 „
1365.	16 „
1464.	22 „
1532.	32 „
1575.	32 „
1665—3.	26 „
1671—1.	7 „
1731—1.	7 „
1747—4.	22 „
1828—1.	1 „
1857—4.	26 „

ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1908. május 26. napján** d. e. 9 órakor Nagykede község házájánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát készpénzben vagy az 1881. LX. tc. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1874. LX. tc. 170. §. értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kir. járásbíró-ság, mint telekkönyvi hatóság, Székelykeresztur, 1907. december 30.

VERESS,
kir. járásbíró.

Eladó ház!

A Szent Imre-utca 44. sz. alatt egy földszinti 2 külön bejáratu szoba és pince, az emeleten 3 nagy szoba, konyha, előszobából álló lakás, továbbá külön udvaron egy 3 szoba és konyhából álló lakás együttesen eladó. Értekezhetni Gyerkes Mihály, íg-jánító, megbízottal.

— Növénygyűjtő csak 80 fillér
Betegh Pál könyvkereskedésében. Gazdag tartalom, csinos kiállítás

Eladó ház.

Székelykeresztúron az özv. Lukács Mózesné tulajdonát képező 8 szobás ház (volt vasuti vendéglő) mellékhelyiségekkel együtt szabad kezéből eladó. Bővebb felvilágosítást ad Szatmáry Dénesné Székelykeresztúron.

Képes levelezőlapok, finom hazai levélpapírosok dobozokban és doboz nélkül nagy választékban kaphatók

BETEGH PÁL

könyv-, zenemű- és papírkereskedésében Székelyudvarhelyt
Névjegyek izléses kivitelben készíttetnek

ELŐPATAK

gyógyfürdő

kiválóan jó eredménnyel használható a gyomor-, vese-, hólyag- és a méhgyulladás bántalmának, máj- és lépbetegségeknél, köszvény és ízületi pangásoknál, valamint bármely az idegesség alapján fejlődő betegségekben.

A nagyhirű előpataki gyógyvíz orvosi javaslat szerinti ivása, összekötve a megfelelő és itt található kiegészítő gyógyeszközökkel (meleg és hideg fürdők, vizgyógyintézet, kezelések, masszázs, svédorna, diétikus étrend) rendkívül kedvező eredményt mutat fel.

Fürdő-ideje: május 15-től szeptember 15-ig.

Vasuti állomás: Földvár és Sepsiszentgyörgy, honnan állandó olcsó kocsiközlekedés van. Lakás, ellátás olcsó és választékos. Az elő- és utóidejében (május 15-től június 15-ig és augusztus 20-tól szeptember 15-ig) a gyógy- és zeneidőnek megfelelően, lakások 50 százalékkal és ellátás is sokkal olcsóbb.

Az előpataki ásványvíz, mely a szénsavdús gyógy-nyes vasas vizek között első helyet foglal el, mint gyógyeszköz háznál is használható és üdítő, kellemes ital, tisztán vagy borral vegyítve nagy kedveltségnek örvend. Itthon és a külföldön évente egymillió palacknál több kerül forgalomba. Szétküldési hely: Előpatak, de kapható a legközelebbi városban és nagyobb kereskedésben.

Prospektust kívánatra ingyen küld az igazgatóság.

Könnyű, vidékre alkalmas, bőrtedelekes kocsik, elköltözésmiatt, jutányos árban azonnal eladó! Értekezhetni Gáspár József úrnál Székelyudvarhely.

Héjjasfalva—székelyudvarhelyi helyi érdekű vasut (Székely-vasut) részvénytársaság.

33—1908. szám.

MEGHIVÓ

a »Héjjasfalva—Székelyudvarhelyi helyi érdekű vasut (Székely vasut) részvénytársaság«-nak 1908. évi május hó 14-én (csütörtök) déli 12 órakor Budapesten, IV. Veres Pálné-utca 30. sz. (I. emelet) alatt tartandó

RENDES KÖZGYÜLÉSÉRE.

Napirend:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése az 1907. évi mérleg végleges megállapítása.
2. Határozat a tiszta nyereség hovaforrása iránt.
3. Határozat az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére adandó felmentvény tárgyában.
4. Az igazgatóság megválasztása három évre.
5. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság évi javadalmasításának megállapítása egy évre.

Budapest, 1908. évi április hó 28. án.

Az igazgatóság.

Kivonat az alapszabályokból: Minden letett részvény egy szavazatra jogosít, de 100 szavazatnál több nem gyakorolható. Aki a szavazati jogát gyakorolni kívánja, köteles részvényeit, a le nem járt szelvényekkel együtt Budapesten: a »Magyar Általános hitelbank«-nál (V. Nádor utca 12), vagy Székelyudvarhelyen: az Udvarhelyi megye értékeit kezelő pénztárnál, vagy Mm Frankfurtban: a »Dresdner Bank«-nál legkésőbb 3 nappal a közgyűlés megtartása előtt letenni.

Az államkincstár ezen kötelezettség alól fel van mentve.

VAN, de soká nem lesz
ilyen olcsó ár!

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 25. sz. alatt
WEISZ ÁRMEN UTÓDA bútorraktáros összes készletét — átköltözés miatt — eddig nem létezett olcsó áron azonnal eladja.

BOR

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legolcsóbb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

SZÉKELY-UDVARHELY

Tiszta 48-as függetlenségi lap, Udvarhelyi megye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2-szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len
legjobb magyar gyártmányú díszlelvélpapírok. Ezeket kívül közönséges és finom, színes és virágos levélpapírok és borítékok, levél-kártyák, gyász- Képes levelezőlapok 20-féle helybéli felvétel. levélpapírosok stb. Nagy választék tájképes, virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31 (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acéltollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárazak, disztollszárazak. Ironok, fekete, színes és másoló-ironok, notes-ironok, csavarironok (crayonok), zsebironok, csavarironbetétek, ironvédők, iron-heggyezők. Kréták, iskolai, kávéházi és fajlázó kréták, színes kréták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, színes, vegy- és ruhajelző tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztító, bronz.

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok, hegedű-iskola, hegedű-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek, tük. Hangoló-sipok és okarinák. Monogrammok fehérnemű és levélpapírjelzésre. Kézi nyomda. — Különböző bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyak. Ajtóablak és névfeliratok öntött fém-ből, erdészkalapácsok gyári árban.

A székelyföld legnagyobb kész nyomtatványraktára.

Állandóan kaphatók mindenféle kész nyomtatványok, u. m. községi, körjegyzői, szolgabírói, végrehajtói, ügyvédi, lelkesítő, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjúsági iratok és képes-könyvek folyton vannak készletben. Teljes »Magyar Könyvtár«. A székelyudvarhelyi középiskolákban és a városi és megyei elemi népiskolákban használatban levő összes tankönyvek rak-tára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek, főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másoló-könyvek, bevásárló könyvek, zsebkönyvek (notesek), pénztár-tömbök (Block), bárcá és szelvénykönyvek.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögme-rő, rajzdeszták, tolltokok, itató-deszták, olaj- és vízfesték minden színben. Ecsetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, toll-állványok, szivacs csésze, író-mappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szönyeg szegek, kapcsok stb.

Nyomatott Betegh Pál könyvnyomtató intéze tében Székelyudvarhelyt 1908.

Elekes Dénes

Rodostóban.

Engedje meg igen tisztelt hadnagy ur, (gondolom, ilyen rangja van katonáéknál) ha az igazság nevében kibocsátott röpke cikkére az igazság nevében, az igazság védelmében én, a ki szintén nem vagyok bizottsági tag, válaszolok. Ha őszinte leszek se haragudják, mert én szintén nem a tetszeni vágyás okából írok,

Engem, bár nem vagyok bizottsági tag, és bár nem vágyom a tetszésre, tehát szintén szabad őszintének lennem, mégis a hadnagy urral szemben két okból illet elsőség ehhez a kérdéshez a hirlapok terén hozzászólni: először azért, mert az alispánválasztás körül kifejlődött küzdelem egész hosszú ideje alatt itt voltam a megye székhelyén, nem voltam heteken át fegyvergyakorlaton, s így minden eseményét és fázisát a küzdelemnek, minden tevékenységét a szereplőknek és minden mozgató rugóját az eredménynek jól megfigyeltem. Másodszor pedig azért, mert én is elvi alapon állok, de nem úgy, mint cikkíró ur, a ki attól félti magát, hogy meggyőződése leragadja erről az elvi alapról és sértegetésekkel fogja kapacitálni álláspontjához a hiveket.

Ugy látszik, a hadnagy urnak megártott a sok fegyvergyakorlatozás, mert a végén még kardot ránt az »elvi alap« szent nevében. Nos hát én biztosíthatom a hadnagy urat, hogy én nem féltsem ennyire a higgadtságomat s már ez okból is tisztábban látok, mint ő.

A hadnagy ur eme gyöngeségein kívül van még egy más is, mely jellemzi felszólalását: azon beismerése, hogy ő a politikához »nem igen ért«. Hát az Isten szerelmeért akkor miért politizál, hiszen ez a kijelentése legmélyebben rásüti magatartására, állásfoglalására, politikai óhajára és közjogi ötleteire az önzés bélyegét, mert ha valaki maga beismeri, hogy a vármegye politikai életének egy fontos és következményeiben súlyos kihatással bíró mozgalmát hosszú időn keresztül nem kísérte figyelemmel;

hogy az érdeklődésnek még ama szála sincs meg nála, mely őt a megyei bizottsági tagság révén ezen mozgalomba fűzné;

hogy a politikához nem ért;

sőt, hogy ezen tudományban még csak ott tart, hogy lázadozó szenvedélyének

kitörésétől fél, mely őt személyi inzultusokra ragadhatná, — s ezen beismerések után a kérdéses mozgalomból kiemelkedő egyik vagy másik főalak ellen vagy mellett pálcát tör s ítéletét minden indokolás nélkül, sőt az indokok előzetes elvetése után olyan elkeseredett hévvel hirdeti és akarja rákényszeríteni másokra:

akkor az ilyen ember nyilván **önzésből cselekszik**.

Én nem kutatom azokat az érdekszállakat, melyek a Rodostóban, — akarom mondani Marosvásárhelyen busuló Elekes Dénest a Váentsik Ferenc ur alispánságához fűzik; nem kutatom, vajjon akar-e Elekes ur valamelyik vidéki takarékpénztár ügyésze lenni; nem kutatom, vajjon rokonságban áll-e ő Váentsik Ferencel s hogy van-e még e rokoni köteléken belül olyan egyén, ki valamely szolgabírói vagy főszolgabírói állásba volna elhelyezendő: keresse minden érdeklődő magának, hogy hová irányulnak az Elekes Dénes önző céljai.

Azt azonban emlékezetébe ajánlom a kézzel-lábbal hadonázó hadnagy urnak, s épen ezért voltam bátor olyan élesen szemébe vágni az igazságot, hogy ő se volt mindég ilyen kegyetlen ellensége a főispánnak és alispánnak, a kiket most olyan jogosulatlanul és igazságtalanul támad.

Emlékezzék csak vissza hadnagy ur 1908. évi január 25-ikére. E napon Ön Budapesten volt. Este találkozott a »Metropol« éttermében Dr Hinléder Ernő orsz. képviselővel, ott gratulált neki magatartásáért és Sebessy Jánost dicséretekkal halmozta el, sőt azt is mondta, hogy az ő és pártja állásfoglalása nagyon is népszerű. No no hadnagy ur, ne rázza a fejét, még valamit akarok mondani: **tanuja** is volt fenti kijelentéseinek és pedig Dr Nagy György orsz. gyűlési képviselő, — ezt tehát jó lesz evidenciában tartani!

Nos hát mi vitte Önt rá, hogy pár hét alatt így megváltoztak nézetei, **épen azok alatt a hetek alatt**, melyekben Ön nem is volt Udvarhelymegyében, tehát a mikor személyes tapasztalatok el se téríthették jó véleményétől?

Rátérek a tárgyra, vagyis »a leszögezésre és emlékezésre«.

Nézzük a férfit, a kit a tartalomban és lelkierőben hatalmas csapatból lát kiemel-

kedni Elekes Dénes. Mik hát az érdemei ennek a férfinak. »Tíz évig **becsülettel** szolgált a vármegyét.« Hát az igaz, hogy ma már a becsület is érdem. De minő szempontból? Mert a társadalmi, erkölcsi, közjogi törvények szempontjából a becsületesség nem érdem, hanem kötelesség. Az embernek a születése pillanatában szerzett és az emberi méltósághoz fűződő **jogokkal** egyszerre keletkezett **kötelessége**. Igaz, nagy kincs, ha megvan, de mindenkinek, a ki e kincsből még ki nem szegényedett, egyforma mértékű a saját becsülete akárkiével szemben, mert a becsületes napszámos becsülete épen annyit ér, mint a becsületes földesuré. Köztisztviselőnél **kellék** a közszolgálat betölthetőségére. Ha ez nincs meg, akkor semmi egyéb nem lehet hivatkozni. Ezt pedig nem **szerezni**, hanem csak **megtartani** kell. Ez az »érdem« épen olyan érintetlenül meg van még Sebessy János alispánnak is.

»Sok nehéz napot küzdött át a vármegye jogi képviselőjében« Ez a Váentsik Ferenc másik érdeme. Hát bizony azért az évi 4800-tól 5400 korona fizetésért dolgozni kell, azt a tisztí ügyész a vármegye jogi képviselőjéért kapja, hivatalos kötelessége tehát küzdeni a vármegye javaiért. Ámbár hiszen a közhivatalnoki munkakör ellátását nem szokás »küzdés«-nek nevezni, mert bár az egész élet nem egyéb egy örökké tartó küzdelemnél, ezt a küzdelmet épen úgy végig csinálja mindennap a bíró is, a póstatiszt, a tanár is és minden pénzért dolgozó hivatalnok.

»Hirneve, jelleme, tekintélye, férfias, magyar érzésű, eszes, következetes, önzetlen eljárása« ilyen gyűjtőnév alatt foglaltatnak össze további érdemei. Hát ezek mind szép tulajdonságok. De hát mikben nyilvánulnak? *Tényeket kérek!* Miféle alkotás, miféle előrehaladás, a közjónak mely irányban történt fejlesztése fűződik a Váentsik Ferenc nevéhez? Csak egyet tessék felemlíteni!

Hogy talán a Kossuth-utcai villamvilágítás? Erről jobb nem beszélni. Vagy a székelyegyleti csőd lebonyolítása?

Azt mondja Elekes Dénes, hogy tíz évi okos működése miatt »a vármegye eszének« nevezték el. Noshát, ha *megérdemelte* ezt a címet, akkor ez nagy baj, melyen segíteni kell. Mert nem jó, ha a vármegye *egy ember fejével* gondolkodik, mert akkor sohasem az történik, a mit ez az egy ember akar. Sőt olykor a *gondolkodásba* még más is

elékonykedik, a ki nem ért hozzá, csak azért, hogy verhesse a mellét mondván: „az lesz, a mit én akarok.“ A vármegyének nincs szüksége külön önálló „ész“re, a vármegye maga egy test, melyet széttagolni nem lehet. Annak szervei együtt, összhangban kell működjenek s ha azok egyike önálló, elkülönített működésre törekszik: az betegség, tultengés, melynek nem örülni, hanem a melyet gyógyítani kell. Es ebből a szempontból az a kis operáció, melyet a legutóbbi közgyűlés végzett a vármegye testén, nagyon is üdvös beavatkozás volt. Lehet, hogy fájdalmas némelyeknek, de a vármegye föl se veszi.

Elekes Dénes még egy érdemét ismeri Válcensiknek: Azt írja, hogy „eldobta magától a főügyészi jövedelmet, de a darabontoknak sötét ügyésze nem lett.“ Ez magyarul azt jelenti, hogy a főügyész a darabont korszakban nem akarván ezeknek szolgálni, főügyészi állását rendelkezésre bocsátotta, arról lemondott. Hát ez a tényállítás a valóságnak nem felel meg. Válcensik Ferenc főügyészi állásáról soha le nem mondott. Ez tehát mondva csinált érdem. Hát arra emlékszik-e Elekes ur (vagy ezt se figyelte meg), hogy a szóbanforgó küzdő férfiú és az ő nagy „függetlenségi“ pártja akkor, a mikor a darabont Damokos Andor volt alispán bőrét kellett menteni, ennek kedvéért képesek voltak a vármegye igazi független főispánját Ugron Ákost és a valóban függetlenségi főjegyzőt Paál Árpádot elejteni és ellenök törni. Igen, mert akkor a klikk érdeke így kívánta!

Hagyjunk békét hadnagy ur az érdeknek. Térjünk inkább a tárgyra. Igenis, mert még nem vagyunk egészen ott. Hiszen ön is a vármegye függetlenségi főispánját Ugron Ákost dorongolja. Ez a tulajdonképeni tárgy. Ön legalább katonásan csinálja, nemcsak a főispánt, hanem egyenesen a főispáni intézményt magát támadja meg. Nem „szimpatizál“ vele. Ezért mondtam én elől Önnek Elekes ur, hogy furcsa politikai óhajai és közjogi ötletei vannak. Ön képes volna a magyar történelem alapjait felforgatni, csak azért, mert Válcensik Ferenc elbukott.

Mert bár voltak idők, midőn a magyar nemesség nem értett egyet a királyság intézményével s ez időkben az akkori várispánok inkább szolgálták a dynasztia érdekeit: azért a mai főispáni intézményre mégis csak szükségünk van, mert ma a főispán a kormány érdekeit szolgálja, a nemzeti kormány ellen pedig Elekes ur semmi kifogást nem emelt. De én úgy látom, hogy Ön csak azért kívánja a főispáni intézmény eltörlését, hogy avval együtt Ugron Ákos is pusztuljon. Ez azonban már első pillanatra tulzott követelésnek látszik. Pusztán csak azért, hogy Ugron Ákos menjen!!

Nem csak ehhez, de még az Ugron Ákos egyedül való távozásához is kevés ok az, a mi felett Ön búsul: hogy t. i. miért nem foglalt nyíltan és határozottan állást Ugron Ákos Válcensik mellett. Látja, ez megint furcsa közjogi óhaj, mert hiszen Ön mint jogász ember, bizonyára tudja, hogy a főispán a megye beléletébe vágó ilyen kérdések eldöntésénél pártokon felül kell álljon, sem erőszakkal, sem más eszközökkel nem szabad belenyulnia az ilyen küzdelmekbe. Hiszen akkor hová lenne az Önök tábora által annyiszor felemlegetett vármegyei autonomia? Az önkormányzat? És aztán az Önök tábora mindég, a választás napján is azt hirdette palam et publice, hogy a főispán Válcensik mellett van. Utalok a választás előtti értekezleten Kovácsi képviselő által elmondott beszédre. Én nem akarom kétségbe vonni, hogy Önök igazat beszéltek. De hát akkor miért panaszkodnak? Hogy a főispán gyengébb volt mint az a 89 bizottsági tag, a ki Sebesire szavazott? Hiszen ennek Ön, a ki a főispánságnak és a főispánnak olyan nagy ellensége, csak örülhet!

De azt, hogy egy jelöltnek, a ki semmivel sem különb a másik jelölnél, megválasztatását a főispán a „politikai morál“al azonosítva s a többség akaratával szemben hatalmának minden súlyát latba dobja egy klikk érdekeiért: ezt még az Andrássy Gyula főispánjától se lehet várni, sőt attól épen nem, mert ez már igazán nem volna politikai morál.

Az önfeláldozásról pedig ne essék több szó. Mert azt a két napos macskakölyök is látja, hogy mit takargat ez az „önfeláldozás“. Tíz év óta igyekszik egy klikk e vármegye uralmát magához ragadni. Képes volt ez mindent elkövetni a hegemonia megkezdéséért. Törekvésük ott kezdődik, a mikor a Haller főispánsága alatt a párt vezetőjét, a ki akkor az Ugron János alispán tiszteletére rendezett fáklyás zene diszszónoka volt, Hallerék a tisztifőügyészi állással akarták megnyergelni. Ez látszólag sikerült, mert rövid idő múlva ugyanaz a férfi már a Haller pártjában volt. De azért nem ő volt megnyergelve, hanem megnyergelte ő és az ő pártja a vármegyét.

A hatalom a kezükbe került. Az történt amit ők akartak. Szinte félelmes volt egy öskori állat hangjára emlékeztető nevét még csak hallani is. És gyorsan hozzálátak a hatalom gyümölcsének élvezéséhez is. Mohóságuk nem engedett ehhez hozzáférni senkit, a ki nem volt az ő emberük. A kihasználási tervet legalább egy évtizedre előre beosztották maguknak. Mikor a képviselői állás betöltéséről volt szó, bedugtak oda egy arra semmi képességgel nem bíró „tagot“, a kinek beszámolóján az egész közönség mulatott. Miért? Azért, mert ezt a főkát tartogatni kellett egy nagyobb eszkimó

számára. Ezért a kisebbik eszkimónak kijár egy közjegyzőség. A kisebbik eszkimónak ellenfele is volt a választásnál. Egy másik kisebb eskimó. Ennek kijárt egy kisebb hivatal. És így tovább.

A vármegyében nem „gondolkozott“ senki, csak ők, az „ész“. Aki pedig gondolkozni próbált, abba belefojtották a gondolatot. Nekik gerinces ember nem kellett, csak olyan, aki hajolni tud, a ki mindég alkalmas eszköz leendő az ő céljaikhoz. Ott látjuk e pártot minden főispán körül, a mig használható volt az a főispán, mikor pedig már nem volt alkalmas az ő céljaiknak, ők voltak, a kik a gyékényt kirángatták alóla.

Jongleuri ügyességgel játszották keresztül magukat mindenféle veszedelmen, de a hatalmat ezer veszély közt is megszerezték.

Egyszer pedig csak jött egy fuvalom. Az emberek gondolkozni kezdtek. A fuvalom viharra erősödött, a gondolatok összecaptak s azokat már elfojtani nem lehetett. A legutóbb volt alispán egyáltalán nem rendelkezett azokkal a tulajdonságokkal, a melyeket Elekes Dénes felsorol, de azért tartották azt is, mert az a székek egy igen alkalmas lába volt. Mikor ez a láb kitört, akkor jött az „önfeláldozás“. Mert a pártot meg kellett menteni. Nincs követelőbb érzés a hatalomvágnál. Aki a hatalmat egyszer megízlelte, nem tud többé lemondani róla. Meg kellett menteni ezt a hatalmat. Ez azonban hála a vármegye józanul gondolkozó többségének nem sikerült. Most a többség akaratával is szembe szállanak. Pedig ők hirdetik a békét és szitják a harcot. Miért nem állanak félre, hadd legyen béke. Avagy ha olyan biztosak az alispán rá nem termettségében, miért nem hagyják, hadd fogjon fiaskokat? Miért ütnének agyon mindenkit, bármilyen sokan legyenek is, a kik nem akarnak többé eszközei lenni az ő hatalmi vágyuknak? Ők az „önfeláldozók“?

Erre feleljen nekem Elekes Dénes.

Én megadom a feleletet. Azért: mert fáj nekik a hatalom elvesztése. Vége a Napoleon uralomnak. A mostani alispán nyakas ember. Nem lesz vak eszköz az ő kezükben, mert nincs semmiféle fogantyu rajta, a melynél fogva csavarni lehetne. De hát ebbe bele kell nyugodni s a legjobb orvos az idő, ezt a sebet is befogja heggeszteni.

A főispán állását pedig megingatni nem fogják. Nagyobb hullámok kellenek oda az egyéni hiuság, feltett önérdék és jogosulatlan hatalmi vágyakozás indulatkitöréseinek.

Azért hát Elekes Dénes ur is okosabban cselekszik, ha fegyvergyakorlatait pontosan elvégezve, visszatér cincinnatusi magányába és szántogatja a maga mezőit, melyeket a sors rendelt neki.

Külömben ösmeri-e Elekes ur ezt az arab közmondást: „A kutya ugat, a karaván halad...“

Dr.